

dotlej nimamo pričakovati uspeha. Tudi zdaj se kaže, da poslancem (vsaj nekaterim) ni resne volje, ampak da bodo s sumničanjem in zavistjo med seboj podirali zapričeto akcijo.

Take poslance bi trebalo nagnati z bičem!

Seveda, pri volitvah niso volilci nič zahtevali od kandidatov. Boj se je bil le za stranke, in poslanci so strankarji, ki vidijo pred seboj le strankarske koristi, a ne potreb skupnega slovenskega naroda. Ako se ne povzdignejo naši poslanci na Dunaju na višje stališče, na stališče skupnosti slovenskega naroda, bo tudi sedanje vrvenje za slovenske šole le luknja v vodo, o kateri kmalu ne bo sledi. Ako ne dosežemo slovenskih šol, bodo krivi v veliki meri slovenski poslanci. Kakršni poslanci — take šole! Po uspehih bomo sodili poslance.

Štajersko učiteljsko vprašanje.

Bliža se čas, ko se preseli c. kr. moško učiteljske v Mariboru iz sedanjih najetih prostorov v novozgrajeno državno poslopje. S prihodnjim šolskim letom se začne nekako nova doba v razvoju učiteljskega dijaštva na moderno opremljenem zavodu. Iz dijaških sre izgine čut inferiornosti; nadomesti ga ponos in zavest, da je dijaštvo eminentno važen činitelj pri delu za narodov razvoj; zavlada zavest, da je njegova dolžnost žrtvovati svoje moči blagru naroda in vsega človeštva. Vsa stavba bo nekako blagodejno vplivala na bodoče učitelje brez razlike narodnosti.

K tej preselitvi piše „Domovina“: Mariborsko c. kr. učiteljske pomeni za nas spodnještajerske Slovence zavod, da ga do danes ni važnejšega. Vplivalo je na razvoj slovenskih učiteljev in posredno na slovenski del štajerske zemlje. Vzgojilo nam je domala vse učitelje, ki so potem delovali in še deloma danes delujejo med narodom. Nazore, ideje, ki so se jih bili dijaki nasrkali na zavodu, so zanesli med narod; njihov duh, njihovo mišljenje sta postala del narodovega naziranja.

„Domovina“ opravičeno toži nad sistemom, ki je nekdanji tiranizoval in ki še danes vlada po vseh, slovenskemu narodu namenjenih srednjih šolah. Nemške učne knjige, ki so vestno prikrojene neslovenskim razmeram, so izdatno delovale v tem smislu.

Če odštejemo tisto številec uric, v katerih razlagajo dijakom skoraj samo večnosveto modrost slovniške teorije, tako da za slovstvo, konverzacijo in druge važnejše stvari ne ostane nič več časa — smo kolikortoliko pri koncu s slovenskim poukom.

Učiteljstvo mora biti narodno, in tako učiteljstvo je mogoče vzgojiti le na narodnem slovenskem učiteljskem.

Že več desetletij je od tedaj, kar so začeli študirati naši dijaki na nemškem učiteljskem v Mariboru. Zatrjujejo celo od neke strani, da je mariborsko učiteljske namenjeno slovenskemu narodu. Od tiste dobe pa do danes je marsikaj napredovalo; profesorjem so že večkrat povišali plačo, tudi pedagogika je napredovala; še več: pedagogi so celo spoznali, da je potrebno včasih naglašati: Slovenec v slovensko šolo — v praksi pa je ostalo vse pri starem. Danes negujejo na c. kr. učiteljskem slovenščine toliko, kot so jo negovali že pred 10, 20 ali 30 leti. Učni jezik je ostal izključno nemški in bo menda še nekaj časa, če se ne vzdramimo kmalu.

Slovensko učiteljske nam je življenska potreba. Težko sicer pogrešamo slovenskih višjih gimnazij, slovenskih realk, a najtežje občutimo pomanjkanje slovenskega učiteljskega; zakaj nobeden uradnik, odvetnik, izkratka nihče tistih, ki so izdelali gimnazijo, ne pride z narodom v tako ozko dotiko kakor prav učitelj.

Na mariborskem c. kr. učiteljskem izdela leto za letom tako bore majhno število slovenskih dijakov, da je opravičen strah, da nam zmanjka v najkrajši dobi učiteljskih oseb za narodne šole, da ne govorim o šolah v nemških občinah, in to vse zato, ker nam primanjkuje zaradi izključno nemškega poučnega jezika na c. kr. učiteljskem slovenskega naraščaja. Slovenec, ki stopi v pripravnico, opeša kmalu, ker mu dela tuji učni jezik preveč težko. Kaj hoče? Kaj drugega kot pustiti vse skupaj!

Bilo je leta 1901., ko se je dvignil slovenski narod ter zahteval kakor na en glas vseučilišče v Ljubljani. Propadli smo sicer takrat s svojo zahtevo, a moralni uspeh je bil ogromen. V narodu so se zbudile nove sile: začelo se je delati, ne samo govoriti. V narodu, zlasti v dijaštvu, je našla nova ideja tisto silo, ki bo vzdržala zahtevo v življenju, pa jo tudi uresničila.

Slovensko vseučiliško vprašanje se tiče vsega Slovenstva, štajersko srednješolsko vprašanje se tiče specialno štajerskih Slovencev. Naše učiteljstvo naj stopa pri slovenskem štajerskem učiteljskem vprašanju v ospredje! Treba bo sicer močne akcije, da pridemo do svojih najprimitivnejših pravic. Gibanje l. 1901. nam bo pri tem zgled in bodrilo.

Za višjo gimnazijo bodo v kratkem napisane skoraj vse slovenske učne knjige. Kar jih je uporabnih, naj izpodrinejo tudi na našem učiteljskem sedanje nemške knjige. Popolno državno slovensko učiteljske (moško in žensko) za slovenski Štajer — to je naša zahteva. Vemo sicer, da je nemogoče napisati kar čez noč še manjkajoče učne knjige za učiteljske, a nekaj je mogoče takoj, namreč: utrakvistično učiteljske, na katerem dobi slovenščina poleg nemščine tudi nekaj veljave, kakor je to n. pr. v Ljubljani, čeprav v skopi meri. Vsaj za najtežje predmete naj se uvede slovenski učni jezik.

Določiti natančneje, svetovati, kako bi se dalo priti najhitreje do zaželenega smotra, to ni namen teh vrstic. Dobiti modus, kako uresničiti zahtevo slovenskega prebivalstva štajerskega, to je stvar države in pa naših poslancev.

Novozgrajeno poslopje mariborskega c. kr. učiteljske je gotovo znatna pridobitev spodnještajerskih Nemcev, morda tudi kras mariborskemu mestu. — Toda slovenski narod, ki ima tu zopet jasen dokaz, kako delajo z njegovim denarjem, ki vidi, kako se masti Nemec z mesom, dočim Slovenec še kosti ne dobi, se ne more veseliti tega sicer hvalevrednega pojava.

Ne bomo mogli slovesno praznovati tistega dne, ko bodo nemški listi proslavljali kulturno delo avstrijske vlade. Potrtega duha bo prestopal slovenski dijak prag novega poslopja, saj ga bo moralo boleti srce, ker je imel slovenski narod doslej tako „energične“ zastopnike. No, mir z njimi! Od novo izvoljenih poslancev pa zahtevamo: ne ponižujte se in ne moledujte, ampak zahtevajte!

C. kr. dež. šolskemu svetu v Gradcu v upoštevanje!

Dne 12. t. m. je imel sejo okr. šol. svet kozjanski, in pri tej seji so določili kraje, ki bi naj bili pomaknjeni iz nižjih vrst v višje plačilne vrste. Ker sedi v okr. šol. svetu g. Tombah, župnik šentpetrski, je treba seveda povišati Št. Peter; nadalje je v tem okr. šol. svetu pilštanjski župnik g. Tomažič, zato mora priti tudi Pilštanj v višji plačilni razred. — Da se razumemo: mi tem svojim kolegom privoščimo povišanje prav iz srca in naj bi se sploh odpravil krivični krajevni sistem ali najmanj za sedaj III. plačilni razred — ali nekaj drugega je, kar moramo bičati in obsoditi, in to je sistem, ki vlada pri tem okr. šol. svetu. — Dr. Jankovič je

prilčno rekel nekemu nadučitelju: „Ne bodite proti nam, saj veste, da je okr. šol. svet popolnoma v naših (to je klerikalnih) rokah“, kar mu prav radi verjamemo, ker sede v njem sami vneti klerikalci, ako izvzamemo nadzornika in predsednika.

Enorazrednica Virštanj izkazuje že več let do 120 šolskih otrok; leži v kraju daleč od vsakega prometa in je samo do bližnje pošte in trga nad 10 km — torej so tudi vse življenske potrebe zaradi slabe komunikacije dražje — vendar je ta šola še vedno v III. plačilnem razredu, in dasiravno so gospodje člani prepričani o potrebi povišanja te šole — kar je eden teh „nepriustranskih“ in „pravicoljubnih“ članov tudi pri seji izpovedal — vendar ni našla ta šola milosti v očeh teh objektivnih sodnikov in to zaradi tega, ker je voditelj te šole slučajno njihov politični nasprotnik — in maščevanje je sladko!

Gospodje naj bi bili vendar pomislili, da se osebe menjajo — a šola ostane in v tem slučaju pravečata „kazenska postojanka“, ker že pred štirimi leti, ko je odhajal prvi voditelj, se je morala ta služba dvakrat razpisati in šele v drugo se je prijavil en prosilec in še ta le slučajno. Apelujemo torej na merodajno šol. oblast, da uvaža omenjena fakta, zadevo stvarno in pravično presodi in potem potrebno ukrene.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Delegati za letošnjo glavno skupščino so dalje prijavila sledeča društva.

XVIII. Sevnško-brežiško učiteljsko društvo. 82. gospodična Alojzija Windischer, učiteljica — Dobova; 83. gospodična Herma Bračič, učiteljica — Dobova; 84. Josip Pečnik, nadučitelj — Kapele; 85. Peter Jankovič, učitelj — Rajhenburg; 86. Ferdo Kokot, učitelj — Pišce.

XIX. Učiteljsko društvo za celjski okraj. 87. Gospodična Bogdana Žižek, učiteljica — Smartno v R. d.; 88. gospodična Hinterlechner, učiteljica — Blagovna; 89. gospodična Marica Gajšek, učiteljica — Kalobje; 90. Josip Žagar, učitelj — Celje; 91. Srečko Exl, učitelj — Vojnik; 92. Martin Stante, učitelj — Celje.

Namestniki: 13. Josip Čulek učitelj — Št. Jurij ob j. ž. 14. Franjo Krajnc, učitelj — Celje; 15. Ivan Logar, učitelj — Zid. most.

XX. Učiteljsko društvo za sežanski okraj. 93. gospodična Antonija Terpin, učiteljica — Gorjansko; 94. gospodična Angela Orel, učiteljica — Zgonik; 95. Pavel Medic, učitelj — Gabrovica; 96. Viktor Škof, učitelj — Kobjeglava; 97. Franjo Vendramin, nadučitelj — Dutovlje.

XXI. Učiteljsko društvo za šolski okraj Budolfovo. 98. gospodična Avrelja Vreze, učiteljica — Dvor; 99. gospodična Hermina Buković, učiteljica — Toplice; 100. Vode Anton, učitelj — Zagradac; 101. Fran Dular, nadučitelj — Valta vas; 102. Davorin Matko, nadučitelj — Toplice.

XXII. Tolminsko učiteljsko društvo. 103. gospodična Rafaela Gomišček, učiteljica — Ljubinj; 104. gospodična Dragica Pavšič, učiteljica — Podmelec; 105. gospodična Ana Sedej, učiteljica — Tolmin; 106. Matija Kenda, nadučitelj — Volče; 107. Josip Rakovšček, nadučitelj — Cerklje; 108. Anton Kutin, voditelj c. kr. priprav. za učiteljskega — Tolmin.

XXIII. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico. 109. Anton Godec, učitelj — Lembach pri Mariboru; 110. Marija Godec, učiteljica — Lembach pri Mariboru.

XXIV. Postojnsko učiteljsko društvo. 111. gospodična Marica Dovgan, učiteljica — Zagorje; 112. gospodična Roza Jelene, učiteljica — St. Peter; 113. Josip Brinar, ravnatelj — Postojna; 114. Dragotin Česnik, nadučitelj — Knežak; 115. Ferdo Juvanc, šol. vodja — Postojna; 116. Anton Skala, nadučitelj — Vipava.

XXV. Učiteljsko društvo za okraj Slovenji Gradec. 117. Avgust Cajnko, šolski vodja — Razbor; 118. Ivan Korže, učitelj — Slovenji Gradec.

XXVI. Kamniško učiteljsko društvo. 119. Emil Adamič, učitelj — Kamnik; 120. Tomo Petrovec, nadučitelj — Jarše; 121. Janko Toman, nadučitelj — Moravče.

* * *

Pri „Učiteljskem društvu šolskega okraja Konjice“ sta pomotoma izostali namestnici delegatov, gospodični Minka Belaj, učiteljica — Žiče in Božena Kreč, učiteljica — Stranice. Vodstvo „Zaveze“.

Jubilejska samopomoč. Odbor je imel sejo dne 11. t. m. Pregledal je račune ter jih odobril v vsem obsegu. Glede odpovedi nekega člana je natančno postopati po pravilih, prav tako v vsakem enakem ali podobnem slučaju. Sklenil je, da izda vsako drugo leto ob obnem zboru imenik članov in računov, ki se jih razpošlje vsem članom in učiteljskim društvom. Morda doženemo na ta način, da se pomnoži število društvenikov.

Jubilejska samopomoč. Dne 7. julija nam je pobrala kruta smrt iz naše srede tovariša Franca B o h e i m a, upokojenega nadučitelja iz Kozjega, živečega v Mariboru.

Pravi dedenji, pastorki pokojnega Ani Sirkovi sem izplačal, zapadlo vsoto 434 K. Članom dopišjem tekom tega meseca poštne položnice, da vplačajo za nadaljni slučaj smrti in že sedaj prosim, da to t a k o j store ko sprejmo moj list. Delo se meni z rednim vplačilom olajša.

Studeneec-Ig, 16. julija 1907.

Franc Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za Radovljški okraj je imelo dne 13. junija 1907 ob 3. uri popoldne v šolskem poslopju v Lescach svoj občni zbor. Navzočih je bilo 21 članov in kot gosta profesor Pirnat iz Kranja in L. Stiasny, c. okr. šol. nadzornik iz Krškega.

Predsednik tov. A. Grčar prav presrečno pozdravlja vse navzoče, posebno še profesorja M. Pirnata, ki pri vsaki priliki pokaže, da mu je učiteljski stan prav priljubljen in da ve ceniti učiteljski stan tako kakor zasluži, zavedajoč se, da se mora srednješolsko učiteljstvo zahvaliti dobrim uspehom učencev v srednjih šolah edino le ljudskemu učiteljstvu. Zakaj ako to ne položi dobrega temelja v učenceh, je vsak trud srednjega učitelja zaman. Pozdravlja tudi c. kr. okr. šolskega nadzornika L. Stiasnega, poudarjajoč, da ga veseli, da ga more pozdraviti kot nekdanjega sobojevnika radovljškega okraja. Obenem poda kratek pregled odborovega delovanja v pretečenem letu.

Iz blagajniškega poročila tov. Korošca posnemamo sledeče: Dohodkov 159 K 42 h, stroškov 19 K 97 h, društvo ima čistega imetja 232 K 76 h.

Pregledovalca računov tovarišica A. Štebi in tov. Fr. Jaklič sta našla račune v popolnem redu in občni zbor da absolutorij tovarišu blagajniku.

V odbor so bili voljeni z vzklikom sledeči tovariši, oziroma tovarišica, ki se je tudi takoj po zborovanju konstituiral, in sicer: predsednik A. Grčar iz Radovljice, njegov namestnik J. Ažman iz Breznice, tajnik Iv. Šega iz Radovljice, blagaj. Jos. Korošec, odbornika: Milan Guštin z Jesenic in Ernestina Oman iz Begunj.

Tajnik tov. Šega poroča o sledečih dopisih:

a) Dopis „Zaveze“ radi članarine in prejemanja „Učit. Tovariša“. Sklene se: Članarina naj bo kakor predlaga „Zaveza“, a „Učit. Tovariša“ naroči vsakdo sam. Pri tej priliki poudarja tovariš Šega, da se pridno agituje za „Popotnika“, „Zvonček“ in „Domače ognjišče“.

b) Ker se je že na lanskem obnem zboru sklenilo, da pristopi društvo kot deležnik k „Učiteljskemu tiskovnemu društvu, ko bo bleda blagajna to dopuščala, imej se ta sklep v evidenci.

Ker je „Zaveza“ sklenila, da hoče letos zborovati v Radovljici, se je izvolil sledeči odbor, ki preskrbi, da se dostojno sprejme slovensko učiteljstvo v slovenski Švici, in sicer: tovarišici Kat. Drolava in Ern. Omanova, dalje tovariše: M. Humek